

KUR'AN'DA GEÇEN PEYGAMBER MUCİZELERİNİN GÜNÜMÜZ TEKNOLOJİSİNE İŞARETLERİ (RİSALE-İ NUR KÜLLİYATI ÖZELİNDE)

THE INDICATION OF THE MIRACLES OF THE PROPHETS IN QUR'AN TO THE
MODERN (WITH THE PERSPECTIVE OF RISALE-I NUR COLLECTION)

DOI:10.17755/esosder.09243

Ahmet ÇELİK¹

Öz

Kur'an'da adı geçen peygamberlerden çoğunun mucizelerine yer verilmektedir. Bundan dolayı bu konu tefsir kitaplarında geniş bir şekilde işlenir. Yirminci asırda telif edilen Risale-i Nur Külliyyatında, önceki peygamberlerin mucizeleri diğer tefsir kitaplarından farklı bir metotla işlendiğini görmekteyiz. Bu çalışmamızda Risale-i Nur Külliyyatında önceki peygamberlerin mucizelerinin işlenme tarzı diğer tefsirlerle karşılaştırdık ve Risale-i Nur Külliyyatının bu konudaki farkını ortaya koyduk.

Anahtar Kelimeler: Kur'an, Peygamber, Mucize, ilmi gelişmeler.

Abstract

The miracles of the most of the prophets are mentioned in the Quran. Therefore, this subject is handled broadly in tafsir books. We see that the miracles of previous prophets are handled in the Risale-i Nur Collection which is written in 20th century in a different method than other tafsir books. In this study, we compared the handled style of miracles of previous prophets in Risale-i Nur Collection with other tafsirs and we demonstrate the difference of the Risale-i Nur Collection in this regard.

Keywords: Quran, Prophet, Miracle, Scientific aspect

---

¹ Yrd.doç.Dr., Dicle Üniversitesi, İlahiyatFakültesi, DiKAB, acelik@dicle.edu.tr

GİRİŞ

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed (sav)'den önce gelmiş peygamberlerin mucizeleri mevcuttur. Kur'an'da geçen bu mucizelerin kendi peygamberlerinin zamanında insanları tek bir Allah'a yönlendirmek için her bir peygambere ayrı ayrı mucizeler verilmiştir. Mucize, peygamber olduğunu ileri süren kimsenin elinde doğruluğunu kanıtlamak için Allah tarafından yaratılan hârikulâde olaya denir.² Kur'an'da sarahaten mûcize kelimesi yer almamakla birlikte acz kökünden fiil ve sıfat kalıpları “âciz bırakmak, güçsüz bırakmak” mânalarında yirmi bir âyette geçer.³ Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin Allah tarafından gönderilmiş gerçek elçiler olduğunu kanıtlayan hârikulâde olaylar çok defa âyet (âyât) kelimesiyle ifade edilmiştir. Hz. Sâlih'in dişi devesi,⁴ Hz. Mûsâ'nın asâsı ile parıltılı eli,⁵ Hz. İsâ'nın gösterdiği olağan üstü hadiseler⁶ ve inkârcıların peygamberlerden mûcize talepleri genellikle bu kelime ile anlatılmıştır. Ayrıca beyyine,⁷ burhân, sultân,⁸ hak,⁹ ve furkân¹⁰ da Kur'an'da yer yer mûcize anlamında kullanılmıştır.¹¹

Mûcizenin özellikleri arasında iki temel husus öne çıkar. Birincisi ilâhî fiil olması ve sadece peygamberlerin elinde zuhur etmesidir; dolayısıyla herhangi bir kimsenin gösterdiği hârikulâde olaya mûcize denmez. İkincisi de mûcizenin peygamberlik iddiasının ve meydan okumanın arkasından zuhur etmesidir. Kur'an'da Hz. Sâlih (as), Hz. Mûsâ (as) ve Hz. İsâ (as)'nın mucizelerinden bahsedilirken meydan okuma özelliğine vurgu yapılması bunu gösterir.¹²

Kur'an-ı Kerim'de yirmi sekiz peygamberin ismi (üçü ihtilafı) geçmektedir. Kur'an'da ismi geçen bu peygamberlerin bir kısmının mucizeleri ibret maksadıyla zikredilmiştir. Örneğin Hz. Süleyman (as),¹³ Hz. Musa (as),¹⁴ Hz. İsa (as),¹⁵ Hz. Davut (as),¹⁶ Hz. Salih (as),¹⁷ Hz. İbrahim (as)¹⁸ ve Hz. Âdem(as)'in¹⁹ mucizeleri anlatılmıştır.

Geçmiş peygamberlerin haberleri Kur'an-ı Kerim'de önemli derecede yer almıştır. Bundan dolayı bu haberlerin, Kur'an'ın yorumunu yapan tefsir kitaplarının da önemli bir konusu olmuştur. Tefsir kitaplarında bu haberlerle ilgili oldukça fazla malumat vardır.²⁰ Tefsir kitapların yanı sıra sadece bu haberleri konu edinen müstakil kitaplar da telif

² Bulut, Halil İbrahim, Türkiye Diyanet Ansiklopedisi, DİA, mucize mad. Ankara, 2005, XXX, s.351.

³ M. F. Abdülbaki, el- Mucemü'l- Müfehres li Elfazil- Kur'ani'l- Kerim, Dar ve Metabiu's- Şa'b, (aceze mad.) Trs. S.446

⁴ el-A'râf, 7/73

⁵ el-A'râf, 7/106-108; Hûd, 11/96; el-Kasas, 28/31-32, 35

⁶ Âl-i İmrân, 3/49-50

⁷ el-A'râf, 7/ 73

⁸ el-Kasas, 28/32; en-Nisâ, 4/153; Hûd, 11/96

⁹ Yûnus, 10/76

¹⁰ el-Bakara, 2/53

¹¹ Bulut, Halil İbrahim, DİA, XXX, s.351.

¹² Bulut, Halil İbrahim, DİA, XXX, s.351.

¹³ Sebe', 34/12; Neml, 27/40; Enbiya, 21/82; Meryem, 19/17.

¹⁴ Bkz. el-A'râf, 7/106-108; Hûd, 11/96; el-Kasas, 28/31-32, 35

¹⁵ Bkz. Âl-i İmrân, 3/49; el-Mâide, 5/110.

¹⁶ Sebe', 34/10 – 12.

¹⁷ Bkz. el-A'râf, 7/73

¹⁸ Enbiya, 21/69

¹⁹ Bakara, 2/31

²⁰ Cerrahoğlu, İsmail, Tefsir Usulü, DİB Yayınları, İstanbul, 2013, s.210.

edilmiştir. Beyhakinin (ö. 458/1066), Delâilü'n-nübüvvet; İbn Teymiyyenin (ö.728/1328), el-Mucizât ve'l-kerâmât; İbn Hacer el-Askalânînin, el-Âyâtü'n-neyyirât li'l-havâriķ ve'l-mucizât adlı eserler gibi. Geçmiş peygamberlerin mucizelerini uzun uzadıya anlatan bu eserlerin ve tefsir kitaplarının aksine, yirminci asrın ilk yarısında telif edilen Risale-i Nur Külliyyatı bu mucizeleri farklı bir yöntemle işlemiştir. Biz de, Risale-i Nur Külliyyatının başvurduğu bu yöntem ışığında, geçmiş peygamberlerin mucizelerinin ne ifade ettiğini ortaya koyacağız. Kur'an'da geçen bütün peygamberlerin mucizelerini ele almayacağız. Sadece Risale-i Nur Külliyyatında geçen peygamberlerin mucizelerine yer vereceğiz. Makalemizin kapsamı bunlarla sınırlı olacaktır.

1-RİSALE-İ NUR KÜLLİYATI VE TEFSİR YÖNTEMİ

Risale-i Nur Külliyyatının müellifi Said Nursi'dir. Başta İşârâtü'l- İ'caz adında Kur'an'ın mufassal bir tefsiri olarak yapılması düşünülmüş, ancak Osmanlı- Rus savaşı patlak vermesi, bu savaşta rütbeli sıfatıyla görev alması, esir düşmesi ve Osmanlı'nın yıkılması gibi sebeplerden dolayı bu tefsirinin sadece ilk cildi tamamlanarak nokta konmuştur.²¹ Daha sonra toplam yüz otuz parçadan oluşan Sözler, Mektubat, Lem'alar ve Şualar adıyla dört eser telif edilmiştir.²²

Risale-i Nur Külliyyatının metodu nasıldır? Sorusuna bizzat Risale-i Nurun ifadeleriyle cevap vermeye çalışalım. Külliyyatın mahiyeti hakkında şunlar söylenmektedir:

“ Risale-i Nur objektif nazariye ve mütalaalardan uzak bir şekilde, her asırda milyonlarca insana rehberlik yapan mukaddes kitabımız olan Kur'an'ın hakikatlerini rasyonel ve objektif bir şekilde izah edip insanîyetin istifadesine arz edilen bir külliyyattır.”²³

Risale-i Nur, Kur'an ayetlerinin nurlu bir tefsiridir. Bu tefsirin her yerinde iman ve tevhit hakikatleri kanıtlayıcı bir şekilde sunulmuştur. Herkesin istifade edebilecek tarzda yazılmıştır. Müsbet ilim anlayışına uygun bir tarzda özellikle iman ve inançla ilgili meselleri kanıtlamaya çalışmıştır.

Risale-i Nur Külliyyatında takip ettiği metodu şu şekilde izah ediyor: Tefsir iki kısımdır. Birisi, malûm tefsirlerdir ki, Kur'an'ın ibaresini ve kelime ve cümlelerinin manalarını beyan ve izah ve ispat ederler. İkinci kısım tefsir ise, Kur'an'ın iman ile ilgili olan hakikatlarını kuvvetli hüccetlerle beyan ve ispat ve izah etmektir. Bu kısmın çok ehemmiyeti var. Diğer tefsirler, bu kısmı bazen mücmel bir tarzda yer verirler; fakat Risale-i Nur, doğrudan doğruya bu ikinci kısmı esas tutmuş, emsalsiz bir tarzda muannid feylesofları da susturan bir manevî tefsirdir.²⁴

Nursi, Kur'an'ı ayet ayet tefsir etmemiştir. Yani bütün Kur'an'ın tefsirini yapmamıştır. Onun izlediği yol şu olmuştur: Konuları belirlemiş, bu konularla ilgili ayetleri asrın idrakine uygun tarzda tefsirini yapmıştır. Örneğin, Haşir,²⁵ Melek,²⁶ Cennet²⁷ vs. gibi. Belirlediği bu konularla ilgili ayetleri konunun başında zikreder ve onun tefsirini yapar.

²¹ Nursi, Said, İşârâtü'l- İ'caz, Envar Neşriyat, İstanbul, 2013, s.5.

²² Nursi, Said, Tarihçe-i Hayatı, Envar Neşriyat, İstanbul, 2013, s.682.

²³ Nursi, Tarihçe-i Hayatı, s.681.

²⁴ Nursi, Tarihçe-i Hayatı, s.681.

²⁵ Bkz. Nursi, Sözler, onuncu söz, s.48-119.

²⁶ Bkz. Nursi, Sözler, Yirmi dokuzuncu söz, s.504-514.

²⁷ Bkz. Nursi, Sözleri, Yirmi sekizinci söz, s.480-503

Bazen de, konu içerisinde mevzu ile ilgili başka ayetleri lafzen veya manen ele almıştır. Nursi, telif ettiği Risale-i Nur Külliyyatında altı yüz yirmi ayetin doğrudan tefsirini yapmış ve binlerce ayete de manen atıfta bulunmuştur.²⁸

Nursi genelde tevhid, nübüvvet, ahiret, ameli mes'uliyet ve ahlaka taalluk eden kevnî ayetlerin tefsirini yapmıştır. Nursi bu ayetlerin tefsirini yaparken de bunları, Kur'an'ın ana konuları olarak belirlediği tevhit, haşır, nübüvvet ve adalet başlıklarını dikkate almıştır.²⁹

Nursi'nin eserleri, tefsir çeşitleri içerisinde Konulu Tefsire benzediği söylenebilir. Çünkü o, önce konuyu belirleyip konu ile ilgili ayetleri bir araya getirerek tefsirini yapmıştır.³⁰

2- MUCİZENİN TANIMI, ÇEŞİTLERİ VE RİSALE-İ NUR KÜLLİYATINDA PEYGAMBERLERİN MUCİZELERİ

Mucize, sözlükte bir şeye güç yetirememek, âciz kalmak; güçsüz bırakmak anlamlarına gelmektedir.³¹ Terimsel olarak mucizeyi şöyle tanımlamak mümkündür: Peygamber olduğunu ileri süren kimsenin elinde doğruluğunu kanıtlamak için Allah tarafından yaratılan hârikulâde olaydır. Kur'an-ı Kerîm'de peygamberlerin Allah tarafından gönderilmiş gerçek elçiler olduğunu kanıtlayan hârikulâde olaylar çok defa âyet (âyât) kelimesiyle ifade edilmiştir.³²

Kelâm âlimleri mucizeleri üç grup altında toplar.

a-Hissî Mucizeler: İnsanların duyularına hitap eden hârikulâde olaylardır. Bunlara “kevnî mucizeler” de denir.³³ Kur'an'da belirtildiğine göre hissî mucizeler geçmiş peygamberlerin elinde ortaya çıkmıştır. Hz. Sâlih'in devesi,³⁴ Hz. Mûsâ'nın asâsının yılanı dönüşmesi ve elinin parıltılı bir ışık vermesi,³⁵ Hz. İsrâ'nın kuş şekline soktuğu çamuru canlandırması, ölüleri diriltmesi, anadan doğma körleri ve alaca hastalığına tutulanları iyileştirmesi³⁶ gibi. Bunlar tabiat kanunlarını aşan ve Allah'ın müdahalesini gösteren ilâhî fiiller olup iradelerini kullananların iman etmesini sağlar.³⁷

b-Haberî Mucizeler: Peygamberlerin Allah'tan gelen vahye dayanarak verdikleri gaybi haberlerdir. İsyankâr toplumların başlarına geleceğini önceden bildirdikleri felâketlerin aynen vuku bulması, Hz. İsrâ'nın muhataplarının evlerinde ne yiyip ne biriktirdiklerini haber vermesi,³⁸ Hz. Peygamber(sav)'in Bizanslıların İranlıları savaşta mağlûp edeceğini,³⁹

²⁸ Özgel, İshak, 2015, Çağdaş Tefsir Yönelişleri Açısından Bediuzzaman Said Nursi'nin Tefsir Yöntemi, (Şuhûdi Tefsir), Ekev Akademi Dergisi, S. 61, s.303.

²⁹ Özgel, Çağdaş Tefsir Yönelişleri Açısından Bediuzzaman Said Nursi'nin Tefsir Yöntemi, Ekev Akademi Dergisi, S.61, s.304; Yağır, Mehmet Yusuf, D.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Ekim 2015, s.1-15.

³⁰ Yağır, Mehmet Yusuf, D.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Ekim 2015, s.1-15; Öztürk, Mustafa, 2014, Son Dönem Osmanlı'dan Günümüz Türkiyede Kur'an ve Tefsir Çalışmaları, Karadeniz Tek. Üniv. İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.1, s.34.

³¹ Bulut, DİA, XXX, s.351.

³² Bulut, DİA, XXX, s.351.

³³ Bulut, DİA, XXX, s.351

³⁴ Hûd, 11/64-68; eş-Şems, 91/11-15.

³⁵ el-A'râf, 7/107-108, 117-122; Tâhâ, 20/19-22, 67-70.

³⁶ Âl-i İmrân, 3/49; el-Mâide, 5/110.

³⁷ Bulut, DİA, XXX, s.351

³⁸ Âl-i İmrân, 3/49

³⁹ er-Rûm, 30/1-4

kisrânın saltanatının yıkılacağını,⁴⁰ İslâm dininin doğuda ve batıda yayılacağını⁴¹ bildirmesi bu tür mucizelerdendir.⁴²

c- Akıl Mucizeler: Bunlara mânevî mucize de denir. İnsanların akıl yürütme gücüne hitap eden ve onları rasyonel kanıtlarla baş başa bırakan gerçeklerden oluşur. Peygamberlerin güvenilir, doğru sözlü, güzel ahlâk sahibi, merhametli olmaları, iyiliği emredip kötülükten sakındırmaları, ilâhî mesajı bizzat uygulayıp insanlara örnek teşkil etmeleri, öğretilerinin erdemli bir toplum için vazgeçilmez ilkeler konumunda bulunması, tebliğ ettikleri vahiy ürünü metnin lafız ve muhteva bakımından erişilmez bir üstünlük taşıması gibi hususlar akli mucizenin kapsamına girer.⁴³

Risale-i Nur Külliyyatında geçmiş peygamberin haberleri üç yönden ele alındığı görülür:

1-Doğrudan peygamberin şahsıyla alakalı ayetlerin işlendiği kıssalar,

2-Peygamberin ümmetleriyle ilgili ayetlerin işlendiği kıssalar,

3-Peygamberlerin mucizeleriyle ilgili ayetlerin işlendiği kıssalar.

Biz burada sadece önceki peygamberlerin mucizeleriyle ilgili işlenen ayetleri konu edineceğiz. Risale-i Nurda peygamberlerin mucizelerinin işlendiği peygamberler ve mucizeleri konu edinen ayetlerin Risale-i Nur çerçevesindeki tahlilleri üzerinde duracağız.

Risale-i Nur Külliyyatında, geçmiş peygamberlerin mucizelerine genel manada bakış açısı şöyledir: Cenab-ı Allah peygamberleri, bütün insanların manevî terakkiyatları için birer önder ve imam olarak gönderdiği gibi; yine insanların maddî terakkiyatları için de o peygamberlerin her birisinin eline bazı hârikalar verip yine o insanlara birer ustabaşı ve üstad etmiştir. İnsanların peygamberlere hem maddî hem de manevî yönden uymalarını emretmiştir. İşte Peygamberlerin manevî kemalâtını nazara vererek insanları onlardan istifadeye teşvik ettiği gibi; mucizatlarını da nazara vererek, onların benzerlerini yapmaya teşvik etmiştir. Hatta denilebilir ki Allah, Manevî kemalât gibi maddî kemalâtı ve harikaları dahi en evvel mucize vasıtasıyla insana hediye etmiştir. Örneğin, Hz. Nuh (as)'un bir mucizesi olan sefine, Hazret-i Yusuf (as)'un bir mucizesi olan saat ilk defa beşere mucize vasıtasıyla hediye edilmiştir. Bundan dolayı Sanatkârların ekserisi, her bir sanatta birer peygamberi pîr ittihaz ediyorlar. Meselâ gemiciler Hazret-i Nuh(as)'u, saatçılar Hazret-i Yusuf(as)'u, terziler Hazret-i İdris(as)'i kendilerine önder kabul etmişler.⁴⁴

Evet, madem Kur'an'ın her bir ayeti, birçok irşat ve hidayet yönü olduğunu ehl-i tahkik ve belâgat ilmi ittifak etmişler. Öyle ise Kur'an-ı Kerim'in en parlak ayetleri olan peygamber mucizeleriyle ilgili ayetleri; birer tarihi hikâye olarak değil, belki onlar çok irşadla ilgili manaları tazammun ediyorlar. Evet, mu'cizat-ı Enbiyayı zikretmesiyle fen ve san'at-ı beşeriyenin nihayet hududunu çiziyor. O sahadaki ilmin en son noktasına parmak basıyor, en son hedefi tayin ediyor. Beşeri o hedefe teşvik edip ona sevk ediyor.⁴⁵

⁴⁰ Beyhakî, VI, 325; İbn Hacer, XIV, 122

⁴¹ Buhârî, "Menâkıb", 25

⁴² Bulut, DİA, XXX, s.351

⁴³ Bulut, DİA, XXX, s.351

⁴⁴ Nursi, Sözlere, s. 254; Nursi, İsharatü'l- İ'caz, s.230

⁴⁵ Nursi, Sözlere, s. 254; Nursi, İsharatü'l- İ'caz, s.231.

Risale-i Nur Külliyyatında önceki peygamberlerin mucizelerinin işlendiği peygamber sayısı altıdır. Bunlar; Hz. İsa (as), Hz. Süleyman (as), Hz. Davut (as), Hz. Musa (as), Hz. İbrahim (as) ve Hz. Âdem (as)'dır.⁴⁶ Risale-i Nur Külliyyatında bu peygamberlerden Hz. İsa (as)'nın ölüleri diriltme ve bazı hastalıkları tedavi etme mucizeleri; Hz. Davud (as)'un demiri yumuşatma ve bakırı eritme mucizeleri; Hz. Süleyman (as)'ın rüzgârı uçak gibi kullanma, Belkis'in tahtının aynısını nakletme, cin - şeytan ve hayvanlarla iletişime geçerek onlardan yararlanma mucizeleri; Hz. Musa (as)'nın asasını taşa vurarak su çıkarma mucizesi; Hz. İbrahim (as)'ın ateşte yanmama mucizesi ve Hz. Âdem (as)'in "Talimü'l- Esmâ"(hiçbir eğitim görmediği halde her şeyin ismini bilmesi) mucizesidir.

2.1.Hz. İsa (as)'ın Mucizesi

Hız. İsa (as)'ın bazı hastalıkları tedavi etmesi ve ölüleri diriltmesiyle ilgili mucizeleri diğer tefsir kitaplarında teferruatlı bir şekilde anlatılır. Hız. İsa (as)'nın yarasa kuşunu çamurdan yaparak üflediğini, Allah'ın izniyle canlandığı belirtilir. Yine onun mucizelerinden biri olan bazı hastalıkları tedavi etmesi; özellikle kör olanların gözlerini Allah'ın izniyle açtığı, alaca hastalığına yakalananları tedavi ettiği ayrıntılı bir şekilde anlatılır. Keza onun bir mucizesi de, ölüleri Allah'ın izniyle dirilttiği, kendi dostu olan Azeri, Nuh'un oğlu Sam'ı ve yeni ölmüş bir ihtiyarın oğlunu dirilttiğini geniş bir şekilde anlatılır.⁴⁷

Hız. İsa (as)'nın mucizelerinin Risale-i Nurdaki işlenişi oldukça farklıdır. O halde Risale-i Nurun bu mucizeyi anlatış tarzına bakalım. Said Nursi, Hız. İsa (as)'nın mucizesini anlatırken yukarıda belirttiğimiz gibi müfessirlerin girmiş olduğu ayrıntı ve kıssa boyutuna hiç değinmeden ilgili ayeti⁴⁸ vererek konuyu şöyle özetliyor:

Kur'an, insanı Hız. İsa (as)'nın ulvi ahlâkına açık manasıyla uymaya teşvik ettiği gibi, işarî manasıyla da insanları maddî terakkiyata ve tıbbın gelişmesine teşvik ediyor. Nursi'ye göre bu ayet, şuna da işaret ediyor: "En çaresiz görünen dertlere dahi derman bulunabilir. Öyle ise ey insan ve ey hastalıklara müptela olan hasta! Ümitsiz olmayınız, her derdin (hastalığın) dermanı mümkündür. Arayınız, bulunuz. Hatta ölüme de geçici bir hayat rengi vermek mümkündür."⁴⁹

Said Nursi'ye göre Allah, bu ayetle şu mesajı veriyor: "Ey insan! Benim için dünyayı terk eden bir kuluma iki hediye verdim. Biri manevî dertlerin dermanı; diğeri de maddî dertlerin ilâcı. İşte ölmüş kalpler hidayet nuruyla diriliyor. Ölü gibi hastalar dahi onun

⁴⁶ Bkz. Nursi, Sözlür, s.252-268

⁴⁷ Bkz. Taberi, Camiü'l- Beyan fi Te'vili'l- Kur'ân, Muhammet bin Cerir bin Yezid bin Kesir Ebu Cafer et- Taberi, Tahkik: Ahmet Muhammet Şakir, 1. Baskı, Müessesetü't- Tisaleti, H.1420- M.2000, IV, 425-427; Râzi, Ebu Abdullah bin Ömer bin Hasan bin Hüseyin Fahrettin, Mefatihü'l- Gayb- Tefsiri Kebir, 2. Baskı, Daru ihyai't- Turasi'l- Arab, Beyrut, 1420, VIII, 227-228; İbn Kesir, Ebü'l- Fida İsmail bin Ömer bin Kesir el- Kuraşi el- Basri ed- Dimişki, Tefsirü'l- Kur'âni'l- Azim, 2. Baskı, Tahkik: Sami bin Muhammet Selamet, Daru't- Tıybeti li'n- Neşr ve't- Tevzi', H.1420- M.1999, II, 44-45; Beyzavi, Nasiruddin Ebu said Abdullah bin Ömer bin Muhammed, eş- Şirâzi, Envarü't- Tenzil ve rsrarü't- Te'vil, Tahk: Muhammed Abdurrahman el- Mara'seli, 1. Baskı, Daru İhyai't- Turasi'l- Arabi, Beyrut, H.1418, II, 18; Ez- Zemaşşeri, Keşşaf an Hakaiki Gavamidi't- Tenzil, Ebu Kasım Mahmud bin Amr bin Ahmet ez- Zemaşşeri, 3. Baskı, Daru Kitabı'l- Arabi, Beyrut, H.1407, I, 364; İbn Atiyye, Ebu Muhammed Abdülhak bin Galib bin Abdurrahman bin Tamam bin Atiyye, el- Muharrirü'l- Veciz fi Tefsiri'l- Kitabı'l- Aziz, Birinci Baskı, Beyrut, H. 1422, I, 439.

⁴⁸ وَأَبْرِي الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأَخِي الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ " Körü ve alacalıyı iyileştiririm ve Allah'ın izniyle ölüleri diriltirim." Al- İmran, 3/49.

⁴⁹ Nursi, Sözlür, s.255

nefesiyle ve ilâcıyla şifa buluyor. Sen de benim hikmet eczanemde her derdine (hastalığına) deva (ilaç) bulabilirsin. Çalış, bul! Elbette ararsan bulursun."⁵⁰

Said Nursi'ye göre bu ayet, insanlara tıp ilminde vardığı şimdiki noktadan çok ilerideki sınırı çiziyor ve insanı ona teşvik ediyor.⁵¹

2.2.Hz. Süleyman (as)'ın Mucizesi

Hz. Süleyman (as)'ın Kur'an'da geçen birkaç tane mucizesi vardır. Bunlar; teshir-i hava (rüzgârı uçak gibi kullanması), Belkıs'ın tahtını nakletmesi, teshir-i cin (cin ve hayvanlarla iletişim kurması ve onlardan yararlanması), hayvanlarla iletişim kurması ve erimiş bakır mucizeleridir.⁵² Risale-i Nur Külliyyatında bu mucizelerden üçüne yer verildiği görülüyor. Bundan dolayı biz de, Hz. Süleyman'ın mucizelerinden üçünü inceleyeceğiz.

2.2.1. Teshir-i Hava Mucizesi

Hz. Süleyman (as)'ın “Teshir-i Hava” (rüzgârın emrine verilmesi) mucizesinin tefsir kitaplarında nasıl ele alındığına bakacağız. Bu mucizenin anlatıldığı Sebe' Suresi 34/12. ayetin tefsirinde, bazı tefsir kitaplarının geniş çapta bazılarının öz olarak bu konuda açıklama yaptıklarını görüyoruz. Cenab-ı Allah'ın, rüzgârı O'nun buyruğuna verdiği; kendisinin ve arkadaşlarının buna binerek bir günde bir aylık hızlı yürüyüş mesafesini kat ettiği, zaman zaman savaş malzemelerini ve benzeri şeyleri bu rüzgârla taşıdığı şeklindeki rivayetlere geniş çaplı yer verilmektedir.⁵³

Hz. Süleyman(as)'ın teshir-i hava mucizesi Risale-i Nurda işlenen konulardan biridir. Ancak bu mucizenin diğer tefsir kitaplarından çok farklı bir şekilde işlendiğini görüyoruz. Hz. Süleyman(as)'ın bir mucizesi olarak havanın emrine verilmesini bildiren, *وَلَسَلِّمَنَّ الرِّيحَ عُدُوَّهَا* “Süleyman'ın emrine de, sabah esişi bir ay, akşam esişi de bir ay (lık yol) olan rüzgarı verdik”⁵⁴ ayeti, “Hz. Süleyman, iki aylık mesafeyi havadan bir günde kat etmiştir” der.⁵⁵

Said Nursi, bu öz bilgiyi verdikten sonra, diğer tefsirlerde rastlamadığımız bazı hususlara işaret etmiştir. Nursi'ye göre ayetin işaretiyle, havada uçma yolunun insana açık olduğu, uzun mesafelerin hava ile kat edilebileceği belirtiliyor. Nursi'ye göre bu ayet,

⁵⁰ Nursi, Sözlür, 255.

⁵¹ Nursi, Sözlür, s.256.

⁵² Harman, Ömer Faruk, Diyanet Vakfı Ansiklopedisi, Ankara, 2010, XXXVIII, 56-60.

⁵³ Ebu İshak Zeccac, İbrahim bin Sırrı bin Sehl, Meani'l- Kur'an ve İ'rabihî, Tahk: Abdülcelil Abduhu Şilbi, 1. Baskı, Alemü'l- Kütüb, Beyrut, 1408/1988, IV, 245; Sa'lebi, Ahmet bin Muhammet bin İbrahim Ebu İshak, el- Keşf be'l- Beyan an Tefsiri'l- Kur'an, Tahk: el- İmam ebu Muhammed bin Aşur, 1. Baskı, Daru İhyai't- Turasi'l- Arabi, Beyrut, 1422/2002, VIII, 73; el- Maverdi, Ebu Hasan Ali b. Muhammet b. Habib el-Basri el-Bağdadi, En-Nüketu ve'l-Uyun Tahk: Abdullah Maksut b. Abdurrahman, Daru Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut, Trhs, IV,438; Razi ib ebi Hatem, ebu Muhammed bin Abdurrahman bin Muhammed bin İdris bin Munzır, et-Temimi, Tefsirü'l- Kur'ani'l- Azim li ibni Ebi Hatem, Tahk: Es'ad bin Muhammed et-Tayyib, 2. Baskı, Mektebetü Nezzar Mustafa el-Baz, Suudi, 1419, X, 3162; el- Vahidi, Ebu Hasan Ali bin Ahmet bin Muhammed bin Ali, el- Veciz fi Tefsiri'l- Kitabü'l- Aziz, Tahk: Safvan Adnan Davud, 1. Baskı, Darü'l- Kelam- Daru's- Şamiyyeti, Dımişk- Beyrut, 1415I, VIII, 79.

⁵⁴ Sebe' 34/12

⁵⁵ Nursi, Sözlür, 254

günümüz insanına da şu işaretle bulunuyor: Ey insan! Madem sana havada uçma yolu açıktır, bu mertebeye sen de yetiş ve bundan sen de istifade et.⁵⁶

Said Nursi'ye göre, Allah bu ayetle şu mesajı veriyor: "Ey insan! Bir kulum, nefsinin kötü arzularını terk ettiği için onu havada gezdirdim. Nefis tembelliğini bırakıp bazı tabiat kanunlarımdan güzelce istifade ederseniz, siz de aynı şeyi yapabilirsiniz."⁵⁷

Görüldüğü gibi, geçmiş peygamberlerin mucizelerinin Kur'an'da zikredilmesinin hikmeti, günümüz insanına o sahadaki ilmin son noktasının hedef gösterilmesidir. Bu ayet, insanların ilmi çabalar sarf ederek o imkânlardan istifade edebileceğini vurgulamıştır.

2.2.2. Nakl-ı Eşya mucizesi

Hz. Süleyman (as)'ın "Nakl-ı eşya" (eşyayı olduğu gibi nakletme) mucizesinin tefsir kitaplarında nasıl ele alındığına bakacağız. Tefsir kitapların çoğunun, bu mucizenin anlatıldığı Neml Suresi 27/40. ayetinin tefsirinde, birbirine benzer açıklamalar yaptıklarını görüyoruz. Hz. Süleyman'ın askerlerinden Hüdhüd kuşu tarafından Yemen Kraliçesi olan Belkıs'ın yerinin tespit edildiği, bunun neticesinde Hz. Süleyman tarafından ona heyet gönderildiği, Belkıs'ın devlet erkânıyla toplanıp Hz. Süleyman'ın davetini kabul ettiği, kraliçenin altın ve incilerle süslenmiş bir tahtının olduğu, Belkıs'ın Hz. Süleyman'a giderken tahtının kilitli yerde muhafaza edildiği, ayrıca bekçiler tarafından korunduğuna dair genişçe haberlere yer verilmiştir. Bu tahtın Hz. Süleyman'ın bir mucizesi olarak nakledildiğini, Hz. Süleyman'ın davetine icabet eden Belkıs'ın tahtıyla karşılaştığında şaşırıldığına dair geniş malumatlar verilir.⁵⁸

Hz. Süleyman(as)'ın "nakl-ı eşya" mucizesinin Risale-i Nurdaki işlenişi oldukça farklıdır. O halde Nursi'nin bu mucizeyi nasıl işlediğine bakalım.

Said Nursi, Hz. Süleyman(as)'ın "nakl-ı eşya" mucizesinin ayrıntılarına girmeksizin bu mucizeyi anlatan ayet⁵⁹ bağlamında çok öz bir şekilde şunları açıklıyor: Belkıs'ın tahtını Hz. Süleyman (as)'ın yanına getirmek için vezirlerinden, kendisine uzaktaki eşyada tasarruf ilmi verilmiş âlim bir zatın, "Gözünüzü açıp kapayınca kadar o tahtı yanınızda hazır ederim" demişti.⁶⁰

⁵⁶ Nursi, Sözlür, s.255.

⁵⁷ Nursi, Sözlür, s.255.

⁵⁸ Begavi, ebu Muhammed Hüseyin bin Mesud bin Muhammed bin Ferra, Mealimü't- Tenzil fi Tefsiri'l- Kur'an- Tefsiri'l- Begavi, Tahk: Abdurrezak Mehdi, 1. Baskı, Darü'l- İhyai't- Turasi'l- Arabi, Beyrut, 1420, III. 505; el – Cevzi, Cemalüddin ebü'l- Ferec Abdurrahman bin Ali bin Muhammet, Tahk: Abdurrezak Mehdi, 1. Baskı, Darü'l- Kitabi'l- Arabi, Beyrut, 1422, III, 363; Süyûtî, ed-Dürrü'l- Mensur, Abdurrahman bin ebi Bekir Celâlettin, Darü'l- Fikr, trs. Beyrut, VI, 359; Ebu Hayyan, Bahrü'l- Muhit fi't- Tefsir, Ebu Hayyan Muhammed bin Yusuf bin Ali bin Yusuf bin Hayyan Esirüddin el- Endülüsi, Tahk: Sıdkı Muhammed Cemil, Darü'l- Fikir, Beyrut, VIII, 240; Kurtubi, ebu Abdillâh Muhammed bin Ahmed bin Ebubekir bin Fereh el- Ensari, Şemsettin, Camiu'l- Ahkami'l- Kur'an- Tefsiri'l- Kurtubi, Tahk: Ahmet el- Berduni- İbrahim Atfış, 2. Baskı, Darü'l- Kütübü'l- Mısır, Kahire, 1384/1964, XIII, 201.

⁵⁹ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَأَهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ

Kitaptan bilgisi olan biri, "Ben onu, gözünü kapayıp açmadan önce sana getiririm" dedi. Süleyman tahtı yanında yerleşmiş halde görünce şöyle dedi: "Bu, şükür mü, yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni denemek için, Rabbimin bana bir lütfudur. Kim şükrederse ancak kendisi için şükretmiş olur. Kim de nankörlük ederse (bilsin ki) Rabbim her bakımdan sınırsız zengindir, cömerttir." Neml, 27/40

⁶⁰ Nursi, Sözlür, s.256.

Nursi, Hz. Süleyman(as)'ın bu mucizesine dikkat çekerek uzak mesafelerden eşyayı aynısı veya suretiyle, bir anda getirmenin mümkün olduğunu belirtir. Cenab-ı Hak, peygamberlikle beraber saltanatla da şereflenen Hz. Süleyman (as)'a hem masumiyetini koruması hem de adaleti sağlaması için, pek geniş memleketinin her tarafından bizzat haberdar olmayı, idaresi altındakilerin hallerini görmeyi ve dertlerini işitmeyi bir mucize suretinde ihsan etmiştir.⁶¹

Nursi, günümüzde yaşayan insanların, aynı mucizenin hakikatine ulaşabilmesi için şu tavsiyelerde bulunur: Eğer sizler de Süleyman (as) gibi bütün yeryüzünü görmek istiyorsanız, ona benzemeniz ve onun gibi davranmanız gerekir. Nitekim Süleyman (as) önce manevi yönden arındı, sonra bu mucizeyi Allah'tan talep etti, Allah da ona verdi. Siz de kabiliyetlerinizi o yönde kullanarak, Allah'ın yarattığı ilmi kaideler çerçevesinde davranır, ilmi keşiflerde bulunursanız ve bu konuda Allah'tan yardım talep ederseniz; siz de muvaffak olursunuz ve Hz. Süleyman'da olduğu gibi dünyanız bir şehir hükmüne geçebilir, en uzak sesleri duyabilir ve görüntüleri de görebilirsiniz.⁶²

Nursi'ye göre Kur'an, suretlerin ve seslerin uzak mesafeden nakli hakkında şu işaretlerde bulunuyor:

Ey saltanat sahipleri! Yeryüzünde adaleti hakkıyla uygulamak istiyorsanız, Hz. Süleyman gibi, yeryüzünü tamamıyla görmeğe ve anlamaya çalışınız. Çünkü adaletli bir hükümdar, idaresi altındakilerin hukukunu gözeten bir padişah, ancak memleketin her tarafından, istediği vakit haberdar olma derecesine çıkarak manevi sorumluluktan kurtulur veya tam adaleti sağlayabilir.

Nursi'ye göre Allah, bu ayet vasıtasıyla bütün insanlara hitaben manen şunu diyor: Ey benî-Âdem! Madem bir kuluma geniş bir mülk verip o geniş mülkünde tam adaleti sağlaması için onu yeryüzünde olup bitenlerden haberdar ediyorum. Ve madem her bir insana, yaradılıştan, yeryüzüne halife olma kabiliyetini vermişim. Elbette buna göre hikmetim, yeryüzünü görecek, anlayacak ve ona bakacak kabiliyeti de vermeyi gerektirdiğinden, onu da ihsan etmişim. Maddi olarak erişmese de, veli zatlar gibi, manen erişebilir. Öyleyse şu büyük nimetten istifade edebilirsiniz. İşte beşerin nazik sanatlarından olan ses ve suretlerin iletilmesinin çok ilerisindeki sınırına (ışınlama sistemi gibi) bu ayet işaret ediyor ve insanları bu konuda araştırmalar, bilimsel çalışmalar ve keşifler yapmaya teşvik ediyor.⁶³

2.2.3. Hz. Süleyman'ın cin ve hayvanlarla konuşma mucizesi.

Hz. Süleyman (as)'ın cin, hayvan ve şeytanlarla iletişimde olma mucizesinin tefsir kitaplarında nasıl ele alındığına bakacağız. Tefsir kitaplarının çoğunun, bu mucizenin anlatıldığı Sad Suresi- 38/38 ve Enbiya Suresi-21/82. ayetlerin tefsirinde, birbirine benzer açıklamalar yaptıklarını görüyoruz. Şeytanların şerir olanlarının zincire vuruldukları, gündüz çalıştırılıp gece serbest bırakıldıkları, bu şeytanların bir kısmının inşaat- yapı işlerinde çalıştırıldıkları, bir kısmının da denizden cevherler topladıkları yönünde geniş çaplı haberler nakledilir.⁶⁴

⁶¹ Nursi, Sözlür, s.257.

⁶² Nursi, Sözlür, s.257.

⁶³ Nursi, Sözlür, s.258.

⁶⁴ Hazin, Alauddin Ali bin Muhammet bin İbrahim bin Ömer Ebu Hasan, Lübabü't- Te'vil fi maani't- Tenzil, Tahkik: Muhammet Ali Şahin, 1. Baskı, Darü'l- Kütübü'l- İlmiyyeti, Beyrut, H.1415,III, 234 ve IV, 44; Alusi,

H. Süleyman(as)'ın cinleri istihdam etmesi ile ilgili mucizenin Risale-i Nurdaki işlenişi farklıdır. O halde Risale-i Nur Külliyyatında bu mucizenin nasıl işlendiğine bakalım.

Said Nursi, Hz. Süleyman(as)'ın cin, şeytan ve kötü ruhları kendine boyun eğdirip şerlerine engel olmasını ve onları faydalı işlerde kullanmasını anlatan iki ayeti⁶⁵ nazara vererek konuyu izah etmeye çalışıyor. Cinler, yeryüzünde insana hizmetkâr olabilir, onlarla iletişim kurulabilir. Hatta şeytanlar da düşmanlığı bırakmaya mecbur kalarak hizmet edebilirler. Nitekim Cenab-ı Hak onları, emrine muti olan bir kulunun emrine amade kılmıştır.⁶⁶

Nursi'ye göre Cenab-ı Allah, bu ayetle insana şu mesajı vermektedir: Ey insan! Bana itaat eden bir kuluma cin ve şeytanların en şerirlerini dahi itaat ettiriyorum. Sen de benim emrime tam uyarsan, bütün varlıklar, hatta cin ve şeytan dahi sana musahhar olabilirler.⁶⁷

Nursi, bu ayetin fen ve sanat alanında temayüz eden insanların cinlerle iletişime geçmesinin en son hududunu çizdiğini, bu konuda onlara yolun açık olduğunu belirtiyor. Fakat şu anda bazı insanların cin ve şeytanların emrine girerek maskara ve oyuncak olmaları gibi değil, bilakis Kur'an'ın gösterdiği yol ile onları insanın emrine amade kılarak şerlerinden kurtulacak şekilde olmalıdır.⁶⁸

2.3. Hz. Davud (as)'un Mucizesi

H. Davud'un telyinü'l- hadid, (demiri yumuşatma) mucizesi,⁶⁹ güzel hitabet gücü⁷⁰ ve hayvanlarla iletişim kurma⁷¹ mucizeleri bulunmaktadır. Bu mucizelerin tefsir kitaplarında ve Risale-i Nur külliyyatında nasıl ele alınıp işlendiklerine bakacağız.

2.3.1. Telyinü'l- Hadid Mucizesi

H. Davud (as)'un Telyinü'l- Hadid (demiri yumuşatma) mucizesinin tefsir kitaplarında nasıl ele alındığına bakacağız. Tefsir kitapları, bu mucizenin anlatıldığı Sebe' Suresi- 34/10 ve Sad Suresi-38/20. ayetlerin tefsirinde, çoğunun, birbirine benzer açıklamalar yaptıklarını görüyoruz. H. Davud (as)'un demiri ateşe sokma ve çekiçle vurma ihtiyacı duymadan yumuşattığını, demiri tel gibi elinde eğip büktüğünü, istediği şekle sokabildiği, ondan

---

Şihabuddin Muhammet bin Abdullah el- Hüseyin, Ruhü'l- Meani fi tefsiri'l- Kur'ân'i'l- Azim ve's- Seb'a'l- Mesani, Tahk: Ali Abdülbari Atiyyeti, 1. Baskı, Darül kütübü'l- İlmîyyeti, Beyrut- H.1215, IX, 75 ve XII, 195; İsmail Hakkı bin Mustafa el- İstanbuli el- Hanefi el- Halveti Mevla ebü'l- Fida, Ruhü'l- Beyan, Darül fikir, Beyrut, trs. V, 551 ve VIII, 37; El-Kasimi, Muhammet Cemaluddin bin Muhammet Said bin Kasım el-Hallak, Mehasinü't- Te'vil, Tahk: Muhammed Basıl Uyunu's- Sud, 1. Baskı, Darü'l- Kitabi'l- İlmîyye, Beyrut, H.1418, VII, 212 Ve VIII, 260; Tantavi, Muhammet, et-Tefsirü'l- Vasîti li'l-Kur'ani'l-Kerim, 1. Baskı, Darü'n- Nehdatı, Kahire,1998, IX, 239 ve XII, 163.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يُغْوِسُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ⁶⁵

"Bir de şeytanlardan, Süleyman için dalgıçlık eden ve daha bundan başka işler yapanları da onun emrine verdik. Hep onları zapteden bizdik." Enbiya, 21/82.

وَالشَّيَاطِينِ كُلِّ بِنَاءٍ وَعَوَاصٍ وَأَخْرَيْنَ مَفْرَيْنِ فِي الْأَصْفَادِ

"Bina ustası olan ve dalgıçlık yapan her bir şeytani, bukağılara bağlı olarak diğerlerini de, onun emrine verdik."

Sad, 38/38

⁶⁶ Nursi, Sözlere, s.258.

⁶⁷ Nursi, Sözlere, s.258 .

⁶⁸ Nursi, Sözlere, s.259.

⁶⁹ Bkz. Sbe' , 34/10

⁷⁰ Bkz. Sad, 38/20

⁷¹ Neml, 27/16

zırhlı elbiseler ve her çeşit savaş aletleri yaptığı, ilk zırhlı elbisenin tarihçesinin Hz. Davud (as)'a dayandığına dair haberlere müfessirlerin yer verdiklerini görüyoruz.⁷²

Hz. Davud (as)'un demiri hamur gibi şekilden şekle sokmasıyla ilgili mucizenin Risale-i Nurdaki işlenişi farklıdır. O halde Risale-i Nur Külliyyatında bu mucizenin nasıl işlendiğine bakalım.

Said Nursi'nin, Hz. Davud (as)'un demiri hamur gibi, şekilden şekle sokmasıyla ilgili mucizeyi işlerken meseleye iki ayeti⁷³ zikrederek başladığını görüyoruz. Demiri yumuşatarak şekilden şekle sokmak Allah'ın en büyük nimetidir. Allah, büyük bir peygamberinin faziletini bu mucize ile gösteriyor. Evet, demiri hamur gibi yumuşatmak, bakırı eritmek (Hz. Süleyman'ın bir mucizesidir) ve madenleri bulup çıkarmak; bütün insanlığın maddî sanayisinin aslı, esas ve madenidir.⁷⁴

Nursi, bu ayetin bize verdiği mesajları şöyle sıralıyor: Büyük bir peygamber ve halife-i zemine, büyük bir mucize ve nimet suretinde; demiri hamur gibi yumuşatma, tel gibi inceltme ve bakırı eritme sanatı verildi. Bunlar sanayinin bel kemiğini oluşturmaktadır. Allah elçisini maddî ve manevî yönde donatarak onun lisanına hikmet ve eline sanat vermiştir. Elçisi de lisanıyla tebliğ yaparken eliyle de insanları sanata teşvik etmiştir.⁷⁵

Nursi'ye göre Cenab-ı Hak, şu ayetin işaret lisanıyla manen şöyle diyor: Ey insanlar! Emirlerime itaat eden bir kulunun diline ve kalbine öyle bir hikmet verdim ki, her şeyi açıkça birbirinden ayırıp hakikatlerini gösterir. Onun eline de öyle bir sanat verdim ki, demiri balmumu gibi her şekle sokar. Halifeliği ve padişahlığı için önemli bir güç elde eder. Madem bu mümkündür, Allah tarafından verilmiştir, sizin için önemlidir ve toplumsal hayatta buna çok muhtaçsınız. Siz de yaratılış kanunlarına boyun eğerseniz, o hikmet ve sanat size de verilebilir. Hemen elde etmeseniz dahi zamanla yetişebilirsiniz. İşte insanlığın sanat yönünden en ileri noktaya gitmesi ve maddî kuvvet yönünde önemli bir iktidar elde etmesi, demiri yumuşatmak ve bakırı eritmekle mümkündür. Şu ayetler, bütün insanlığın nazarını bu hakikate çeviriyor ve bu hakikatin ne kadar ehemmiyetli olduğunu takdir etmeyen eski insanları ve şimdiki tembelleri şiddetle ihtar ediyor.⁷⁶

2.3.2. Hayvanlarla İletişim Kurabilme Mucizesi

Hz. Davud (as)'un hayvanlarla iletişim kurma ve dağların onun tesbihatına iştirak etme mucizesinin tefsir kitaplarında nasıl ele alındığına bakacağız. Tefsir kitaplarının, bu mucizenin anlatıldığı Sebe' Suresi- 34/10, Sad Suresi-38/18 ve Neml Suresi 27/16 ayetlerin tefsirinde, genelde şu haberlere yer verdiklerini görüyoruz. Tefsir kitaplarının; Hz. Davud (as)

⁷² Meraği, Ahmet bin Mustafa, Tefsirü'l- Meraği, Şirketu mektebeti ve Matbaati Mustafa elbabi, el- Halebi ve evladihi, 1. Baskı, Mısır, 1365/1946, XX, 63; Kutup, Seyit Hüseyin eş- Şaribi, Fi Zilali'l- Kur'an, 17. Baskı, Darü's-Şüruk, Beyrut, 1412, V, 2897; eş- Şenkiti, Muhammed el- Emin bin Muhammed el- Muhtar bin Abdülkadir, ed-Devaü'l- Beyan fi İzahil- Kur'an bi'l- Kur'an, Darü'l- Fikr li't- Tibai ve'n- Neşri ve't- Tevzi, Beyrut, 1415/1995, VI, 266; Kevari, Kamiletü bint Muhammed bin Casim bin Ali, 1. Baskı, Daru bin Hazm, 2008, XXXIV, 10; Sabuni, Muhammed Ali, Safvetü't- Tefasir, 1. Baskı, Darü's- Sabuni li't- Tibaati ve'n- Neşri ve't- Tzvi, 1. Baskı, Kahire, 1417/1997, II, 502.

⁷³ وَاللَّهُ لَهُ الْحَدِيدَ "Demiri de onun için yumuşattık." (Sebe', 34/10);

* وَأَتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ الْخَطَابَ "Ona ilim ve hikmet ile, hakkı ve batılı açıkça ayırt eden bir ifade gücü verdik." (Sad, 38/20)

⁷⁴ Nursi, Sözlere, s.256

⁷⁵ Nursi, Sözlere, s.256

⁷⁶ Nurs, Sözlere, s.256

ve oğlu Süleyman (as)'a ilim verildiği, onların buna şükrettikleri, bu ilimden dolayı kendilerini üstün görmedikleri, cin ve hayvanlarla iletişime girebildikleri, onlardan yararlandıkları, özellikle şeytanları yapı işlerinde çalıştırdıkları, şeytanları gündüz çalıştırıp gece serbest bıraktıkları, şeytanların kötülüklerine mani oldukları gibi haberlere yer verip işlediğini görüyoruz.⁷⁷

Hz. Davud (as)'un hayvanlarla iletişime girmesi, dağların ve kuşların onun tesbihatına iştirak etmesiyle ilgili mucizenin Risale-i Nurdaki işlenişi farklıdır. O halde Risale-i Nur Külliyyatında bu mucizenin nasıl işlendiğine bakalım.

Said Nursi'nin, Hz. Davud (as)'un hayvanlarla iletişime geçmesi ile ilgili mucizeyi işlerken konu ile ilgili üç ayeti⁷⁸ zikrederek başladığını görüyoruz. Cenab-ı Hak, Hz. Davud (as)'un tesbihatına öyle bir kuvvet, yüksek bir ses ve hoş bir eda vermişti ki, dağlar kendinden geçirircesine coşturup muazzam bir fonograf ve birer insan gibi, bir başzakirin etrafında, ufka yayılan bir halka olarak tesbihat yapar hale getirirdi. Çünkü sesin yankısı vasıtasıyla dağın önünde "Elhamdülillah" dendiğinde dağ da aynı şeyi tekrarlayacaktır. Madem Cenab-ı Hak, bu kabiliyeti dağlara ihsan etmiştir. Elbette çekirdek hükmünde olan o kabiliyet inkişaf ettirilebilir.⁷⁹

Nursi, bu konuda devamla şunları zikrediyor: Cenâb-ı Allah, Hz. Davud (as)'a peygamberlikle beraber yeryüzünün halifeliğini de verdiği için, Hz. Davud o geniş peygamberlik vazifesine ve muazzam saltanata lâyık bir mucize olarak o kabiliyetin çekirdeğini öyle geliştirmişti ki, çok büyük dağlar birer asker, birer talebe, birer mürit gibi kendisine uyup onun diliyle, onun emriyle Allah'ı tesbih ediyordu. Davud (as) ne söylese, onlar da tekrarlıyordu. Tıpkı, şimdiki haberleşme ve ulaşım vasıtalarının çokluğu ve gelişmesi sayesinde, haşmetli bir komutanın, dağlara dağılan büyük ordusuna bir anda "Allahu Ekber" dedirtmesi ve koca dağları konuşurup manen heyecana getirmesi gibi... Madem insanların bir komutanı, dağları sakınlarının diliyle mecazi olarak konuşurur. Elbette, Cenab-ı Hakk'ın muhteşem bir komutanı, dağları hakikî olarak konuşurur, onlara tesbihat yaptırabilir. Demek her dağın, insanların seslerinin yansısıyla tesbihat yaptıkları gibi, kendine has diliyle de Cenab-ı Allah'ı tesbih eder.⁸⁰

Nursi, Davud (as)'un kuşlarla iletişim halinde olduğu ve dağlar gibi onların da Allah'ı tesbih ettiğini belirterek bu konuda şunları söylüyor: "Kuşlar da onun etrafında toplanırdı"⁸¹ ayetiyle Hz. Davud ve Süleyman (as)'a, her çeşit kuşun dili, kabiliyeti, yani hangi işe yaradığı bilgisi mucize suretinde verildiği belirtiliyor. Evet, şu bir gerçektir ki, yeryüzünde insan için bir sofraya kurulmuştur. Madem yeryüzü Rahman'ın bir sofrasıdır, insanın şerefine

⁷⁷ İbn Atiyye, el- Muharrirü'l- Veciz, IV, 253- IV, 497; Razi, Mefatihü'l- Gayb, XXIV, 547- XXVI, 374; Beyzavi, Envarü't- Tenzil, IV, 156- V, 26; İbn Kesir Tefsiri, VI, 181- VII, 57; Ebu's- Suud, İrşadu Akli's- Selim, VI, 276- VII, 219.

⁷⁸ *أَنَا سَخَرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَ بِالْعَثْبِيِّ وَالْإِشْرَاقِي وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهْ أَوَابٍ*

"Kendisiyle birlikte tesbih etsinler diye biz, dağları ve toplanıp gelen kuşları Dâvûd'un emrine verdik. Onların her biri Allah'a yönelmişlerdi."sad, 38/18

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوْبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَأَلْنَا لَهُ الْحَدِيدَ أَنْ أَعْمَلَ سَابِغَاتٍ وَقَدَّرَ فِي السَّرْدِ وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

"Andolsun, Davud'a tarafımızdan bir lütuf verdik. "Ey dağlar! Kuşların eşliğinde onunla birlikte tesbih edin"

dedik ve "(Bütün vücudu örtecek) zırhlar yap, işçilikte de ölçüyü tuttur diye demiri ona yumuşattık. "Salih amel işleyin. Çünkü ben sizin yaptıklarınızı görürüm" diye vahyettik." Sebe', 34/10

⁷⁹ Nursi, Sözlere, s.259

⁸⁰ Nursi, Sözlere, s.259

⁸¹ Sad, 38/19

kurulmuştur. Öyle ise, o sofradan istifade eden diğer hayvan ve kuşların çoğu insanın emrinde ve hizmetinde olabilir. Bunlardan en küçüğü olan bal arısı ve ipek böceği insanın emrine amade kılınarak ilham-ı İlahî ile büyük bir fayda ve istifade yolunu açmıştır. Keza güvercinin bazı işlerde istihdam edilmesi ve papağanın konuşturulması, insanlık medeniyetine güzellikler katmıştır. Aynen bunlar gibi, başka kuş ve hayvanların istidat dili (kabiliyetleri) bilinirse, önemli birer işte istihdam edilebilirler. Meselâ: Çekirge afetinin istilâsına karşı; çekirgeyi yemeden mahveden sığırcık kuşlarının dili bilinse ve harekâtı tanzim edilse, bu kuşlar çok faydalı bir hizmette ücretsiz olarak istihdam edilebilir.

Nursi, bunu şu şekilde bağlıyor: İşte bu ayet kuşlardan yaralanmanın son sınırını çiziyor, en uzak hedefini tayin ediyor, insanları buna teşvik ediyor ve insanlara bu yolun açık olduğunu gösteriyor.⁸²

Nursi'ye göre Cenab-ı Hak, bu ayet vasıtasıyla insanlara şu mesajı veriyor: Ey insanlar! Sizden bana gerçek manada kul olan birine, peygamberliğini ve saltanatını hakkıyla yerine getirip adaletle iş görmesi için, mülkümdeki yaratıkların çoğunu onun emrine verip konuşturuyorum, hayvanatımdan çoğunu ona hizmetkâr kılıyorum. Her birinize de arzın halifesi olma özelliğini verdim. Bu yaratıklar kimin malı ve kimin emrinde ise, siz de onun emrine amade olmalısınız ki, onun mülkündeki yaratıklar da size amade olsun. O zaman dizginleri elinde olan zat namına onlardan faydalanabilirsiniz. Madem hakikat böyledir; manasız bir eğlence hükmünde olan fonograf işletirmek, güvercinlerle oynamak, mektup postacılığı yapmak, papağanları konuşturmak yerine en hoş ve faydalı bir eğlenceye çalış ki, dağlar sana (Davud'a yaptıkları gibi) birer muazzam fonograf olabilsin ve tatlı havanın dokunmasıyla ağaçlardan ve bitkilerden kulağına bir musiki gibi zikir nağmeleri gelsin, dağlar binlerce dille tesbihat yapan harika birer varlığa dönüşsün ve kuşların çoğu Hz. Süleyman'ın hüthütü gibi sana birer arkadaş veya itaatkâr birer hizmetçi suretini alsın. Hem seni eğlendirsün, hem de kabiliyetli olduğun mükemmel vasıflara şevkle yöneltsün.⁸³

2.4. Hz. Musa (as)'nın Mucizesi

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Musa(as)'ya, dokuz mucize verildiği belirtilir.⁸⁴ Bunlar İbn Abbas'tan gelen bir rivayete göre şunlardır: Asa (baston), ışık veren el, çekirge, ekin biti, kurbağa, kan, taştan su çıkarması, denizi yarması ve Tur'un İsrail oğullarını korkutması.⁸⁵ Görüldüğü gibi Hz. Musa(as)'nın mucizeleri bir haylidir. Makalemiz Risale-i Nurda işlenen mucizeler kapsamında bir araştırma olması nedeniyle bu mucizelerden sadece taştan su çıkartma mucizesini ele alıp işleyeceğiz.

Hz. Musa(as)'nın Bakara 2/60 ayetinde ele alınan taştan su çıkarma mucizesi hakkında önceki müfessirlerimizin, konuyu nasıl ele alıp işlediklerine bakacağız. Hz. Musa'nın isteği üzerine bir taştan on iki çeşmenin fışkırdığı, her kabilenin bir çeşmeden suyunu aldığı, bu taşın tur dağından getirildiği, ordu sefere çıktığında bu taşı beraberinde hayvanlarla taşıdığı,

⁸² Nursi, Sözlere, s.260

⁸³ Nursi, Sözlere, s.261

⁸⁴ İsrâ 17/101

⁸⁵ Harman, Ömer Faruk, Diyanet İşleri Ansiklopedisi, DiA, Ankara, 2006, XXXI, 210

taşına esnasında suyunun kesildiği, mola verildiğinde Hz. Musa asasıyla bu taş vuruşu tekrar suyun aktığı ve bu taşın keyfiyeti hakkında mufassal bilgi verilmektedir.⁸⁶

Hz. Musa(as)'nın asasını taş vuruşu ile ilgili mucizesi Risale-i Nurdaki işleniş farklıdır. O halde Risale-i Nur Külliyyatında bu mucizenin nasıl işlendiğine bakalım.

Said Nursi'nin, Hz. Musa (as)'nın asasını taş vuruşu ile ilgili mucizeyi işlerken bu ayeti zikrederek konuya başladığını görüyoruz.

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ

“Hani, Mûsâ kavmi için su dilemişti. Biz de, "Asanı kayaya vur" demiştik, böylece kayadan on iki pınar fişkırmış, her boy kendi su alacağı pınarı bilmişti.”⁸⁷

Nursi, bu ayetin insanlara şunu işaret ettiğini bildiriyor: Basit aletlerle, yerin altında gizli olan rahmet hazinelerinden istifade edilebilir. Taş gibi sert bir kayadan bile, bir asa ile su çıkarılabilir. İşte bu ayet, insanlara işarî mana ile şunu diyor: "Rahmetin en tatlı bereket kaynağı olan suyu bir asa ile bulabilirsiniz. Öyle ise haydi, çalışın, bulun!"⁸⁸

Nursi'ye göre Cenab-ı Allah, bu ayetle şuna işaret etmektedir: "Ey insan! Bana güvenen bir kulunun eline öyle bir asa verdim ki, her istediği yerde onunla suyu çıkarır. Sen de benim kanunlarıma dayanarak ona benzer veyahut ona yakın bir âleti elde edebilirsin, haydi çalış bul!" İşte insanın ilerlemesinin en önemli hususlardan birisi, yeraltı zenginliklerini insanlara kazandıracak bir âletin icadıdır ki, istenilen yere vurulduğu vakit suyu, petrolü ve doğal gazı fişkırtacak. İşte bu ayet bu sahada yapılacak çalışmaların en son sınırını belirlemiş ve insanın nazar-ı dikkatine sunmuştur.⁸⁹

2.5. Hz. İbrahim (as)'in Mucizesi

Kur'an-ı Kerim'de geçen Hz. İbrahim (as)'in başlıca mucizeleri şunlardır: Dört kuşun kesilip dört farklı dağın üzerine konduğu halde yeniden canlanmaları, Hz. İbrahim'in Nemrut tarafından ateşe atıldığı halde yanmaması, bıçağın oğlu İsmail'i kesmemesi.⁹⁰ Makalemizin Risale-i Nurda işlenen peygamberlerin mucizeleri kapsamında bir araştırma olması ve Risale-i Nurda Hz. İbrahim ile ilgili yalnız ateşin İbrahim'i yakmaması mucizesinin işlenmesi nedeniyle sadece bu mucizeye değineceğiz.

Hz. İbrahim (as)'in Enbiya 21/69 ayetinde ele alınan ateşte yanmama mucizesi hakkında önceki müfessirlerimizin konuyu nasıl ele alıp işlediklerine bakacağız. Firavun ve taraftarları, İbrahim'i yakarak öldürmek istedikleri, bu vesile ile geniş çaplı bir ateş yaktıkları, mancınıkla İbrahim'i ateşin içine attıkları ve İbrahim'in ateşte yanmadığı ile ilgili geniş haberlere yer verildiğini görüyoruz. Eğer Allah tarafından “Soğuk ol” emrinin yanında

⁸⁶ İbn Kesir, Tefsirü'l- Kur'ani'l- Azim, I, 278; Razi, Mefatihü'l- Gayb, III, 527; Sealebi, Ebu Zeyd Abdurrahman bin Muhammet bin Mahluf, el- Cevahirü'l- Hisan fi tefsiri'l- Kur'an, Tahk: eş- Şeyh Muhammet Ali Me'vad eş- Şeyh Adil Ahmet Abdülmevcud, 1. Bakı, Daru İhyai't- Turasi'l- Arabi, Beyrut, 1418, I, 273; eş- Şevkani, Muhammet bin Ali bin Muhammet bin Abdullah, Fethü'l- Kadir, 1. Baskı, Daru İbn Kesir, dımişk, 1414, I, 107; Mazhari, Muhammet Senaullah, Tefsirü'l- Mazhari, Tahk. Gulamu'n- Nebi et- Tunusi, Mektebetü'r- Reşidat, Pakistan, 1412I, 74.

⁸⁷ Bakara, 2/60

⁸⁸ Nursi, Sözler, s.255.

⁸⁹ Nursi, Sözler, s.255.

⁹⁰ Harman, Ömer Faruk, Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi, DİA, Ankara, 2000, 21, 266-172.

“Selametli ol” emri verilmeseydi, İbrahim’in bu defa da soğuktan donacağı yönünde yorumlar bulunmaktadır.⁹¹

Hiz. İbrahim(as)’in ateşe atıldığı halde yanmaması mucizesinin Risale-i Nurdaki işlenişi farklıdır. O halde Risale-i Nur Külliyyatında bu mucizenin nasıl işlendiğine bakalım.

Said Nursi’nin, Hiz. İbrahim(as)’in ateşte yanmaması mucizesini işlerken bu ayeti zikrederek konuya başladığını görüyoruz.

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve esenlik ol" dedik.⁹²

Said Nursi’ye göre bu ayetin üç farklı işareti vardır:

1-Ateş de diğer doğal sebepler gibi; kendi keyfince, tabiatınca, körü körüne hareket etmiyor. Bir emir altında görev yapıyor. Nitekim ateşe “İbrahim(as)’i yakma” emri verilince, ateş emri dinledi ve onu yakmadı.

2- Ateşin bir derecesi var ki soğukluğu ile yakar. Yani yakmış gibi bir etki bırakır. Nitekim fizikte ateşin nar-ı beyza (akkor) halinde bir derecesi var ki, sıcaklık yaymaz ve etrafındaki sıcaklığı kendine çektiği için, su gibi sıvı şeyleri dondurup manen soğukluğuyla yakar. İşte Cenab-ı Hak سَلَامًا lafzıyla soğuğa, "Sen de soğukluğunla yakma" diye emretmiştir.

3- Ateş Hiz. İbrahim’i yakmadığı gibi, gömleğini de yakmıyor ve gömleğinin ateşe karşı mukavemet ettiği görülüyor.⁹³

Said Nursi’ye göre, Allah bu ayetle şu mesajı veriyor: "Ey İbrahim Milleti! Sizde İbrahim gibi olunuz ki, maddî ve manevî gömlekleriniz, en büyük düşmanınız olan ateşe karşı hem burada, hem ahirette bir zırh olsun. Ruhunuza imanı giydirip onu cehennem ateşinden koruduğunuz gibi, Cenab-ı Hakk’ın zeminde sizin için yaratıp sakladığı bazı yanmayan maddeleri bulunuz ve bu maddelerden dokunmuş yanmayan elbiselerle kendinizi ateşin şerrinden muhafaza ediniz. Yanıcı olmayan maddeleri bulmak için ilmi araştırmalar yapınız."⁹⁴

Ayetin bu işaretiyle günümüzde itfaiyecilerin kullandığı elbiseler bunun somut bir örneği sayılabilir.

2.6. Hiz. Âdem (as)’ın Mucizesi

Hiz. Adem (as)’in “Talimü’l- Esmâ” mucizesi hakkında müfessirler, Âdem’in yaratılması, meleklerin itiraz tarzında hayretlerini belirtmeleri, Hiz. Hava’nın yaratılması, hiç bir eğitim görmediği halde bütün isimleri bilmesiyle ilgili haberlere yeniş çaplı yer verdiklerini görüyoruz.⁹⁵

Hiz. Adem (as)’in Ta’limü’l- Esmâ mucizesinin Risale-i Nurdaki işlenişi ise oldukça farklıdır. O halde Risale-i Nurun bu mucizeyi nasıl işlediğini görelim.

⁹¹ Taberi, Camiu’l- Beyan, XVIII, 465; ez- Zemaşeri, Keşşaf, III, 125; Razi, Mefatihü’l- Gayb, XXII, 257-258; Beyzavi, Envarü2t- Tenzil, IV, 55; Tefsirü’l- Kurtubi, XI, 303.

⁹² Enbiyai 21/69.

⁹³ Nursi, Sözlür, s.257

⁹⁴ Nursi, Sözlür, s.257.

⁹⁵ Bkz. Taberi, Camiu’l- Beyan, I, 480; Râzi, Mefatihü’l- Gayb, II, 396-397; İbn Kesir, I, 222; Beyzavi, Envarü’t- Tenzil ve rrsarü’t- Te’vil, I, 69; Ez- Zemaşeri, Keşşaf I, 125; Nesefti, Abdullah bin Ahmet bin Mahmud Hafizuddin, Tahk: Yusuf Ali Bedyuy, 1. Baskı, Darü’l- Kelimeti’t- Tayyib, Beyrut, 1419-1998, I, 78.

Said Nursi'nin, Hz. Âdem (as)'in "Ta'limü'l- Esmâ" mucizesini işlerken bu ayeti zikrederek konuya başladığını görüyoruz.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Allah Âdem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklerle göstererek, 'Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin' dedi."⁹⁶

Nursi'nin, "Hazret-i Âdem(as)'in nübüvvet davasındaki en büyük mucizesi, Cenab-ı Hakk'ın isimlerinin kendisine öğretilmesidir" diyerek şu açıklamaları yaptığını görüyoruz: Diğer peygamberlerin mucizeleri, insanlığın hususi birer harikasına işaret eder. Bütün peygamberlerin babası ve nebilik divanının fatihası (başlangıcı) olan Hz. Âdem(as)'in mucizesi ise, bütün insanî vasıflarının ve ilerlemenin en son hedeflerini açıkça gösteriyor.⁹⁷

Nursi'ye göre Cenab-ı Allah, bu ayetle şuna işaret etmektedir: "Ey Âdemoğulları! Meleklerle karşı hilafet davasında galip gelmesi için babanıza bütün isimlerimi öğrettiğimden, onun oğlu olmanız hasebiyle sizin de bütün isimleri öğrenip bütün varlıklara karşı üstünlüğe layık olduğunuzu göstermeniz gerekir. Zira sizin için, kâinatta bütün varlıkların üstünde, en yüksek makamlara ve varlıkları kendinize itaat ettirmek misali en yüce mertebelere yol açıktır. Haydi, çabalayınız, birer ismimize tutununuz ve o mertebelere çıkınız. Her vakit başınızı kaldırıp esmâ-yı hüsnâma dikkat ederek o semalara yükselmek için ilimlerinizi ve maddi ilerlemenizi merdiven yapınız ki, ilmin ve mükemmelliklerin kaynağı ve hakikati olan isimlerimin semasına çıkasınız ve kalbinizle Rabbinize bakasınız."⁹⁸

SONUÇ

Kur'an-ı Kerim'de, peygamberlerin kıssalarıyla birlikte mucizelerine de yer verildiğini görüyoruz. Önceki peygamberlerin mucizelerinin Kur'an-ı Kerim'de zikredilmesinin birçok gayesi vardır. Bu mucizelerin gayesi insanlara ders vermek, insanların ibret almalarını, Allah'ın kudret ve gücünün anlaşılmasını sağlamaktır. Kur'an'da adı geçen yirmi beş peygamberin çoğunun mucizelerine yer verildiğini görmek mümkündür. Özellikle Hz. Âdem (as), Hz. Nuh (as), Hz. İbrahim (as), Hz. Musa (as), Hz. Yusuf (as), Hz. Eyyub (as), Hz. Davut (as), Hz. Süleyman (as) ve Hz. İsa (as) gibi birçok peygamberin hem kıssasını, hem de mucizelerini görüyoruz. Bu peygamberlere verilen mucizeler, genellikle onların hayat hikâyeleri içinde yer verilmektedir. Bu mucizeler, genellikle Kur'an'ın değişik surelerinde yer aldıkları görülmektedir. Kur'an'ın hem kıssaları, hem de mucizeleri tefsir kitaplarının önemli bölümünü teşkil etmiştir. Tefsir kitaplarına baktığımızda, müfessirler genelde Kur'an'ın tümünü tefsir ettikleri için, Kur'an'da adı geçen peygamberlerin hem kıssasına hem de mucizelerine yer verdiklerine şahit oluyoruz.

Yirminci asırda telif edilen Risale-i Nur Külliyyatına baktığımızda, bu tefsirde – alışlagelmiş tefsir metotlarından- farklı bir metot takip ettiğini görüyoruz. Kur'an-ı Kerim'i ayet ayet tefsir etmek yerine, sadece bazı ayetlerin tefsir edildiği Risale-i Nur Külliyyatında, önceki peygamber mucizelerinin de tamamına yer verilmemiştir. Dolayısıyla Said Nursi, eserlerinde sadece İsa (as), Süleyman (as), Davut (as), Musa (as), İbrahim (as) ve Âdem (as)'in mucizelerine yer verdiğini görüyoruz. Nursi'nin tefsir yöntemi diğer tefsirlerden çok

⁹⁶ Bakara, 2/31

⁹⁷ Nursi, Sözlür, s.262

⁹⁸ Nursi, Sözlür, s.262

farklıdır. Çünkü Risale-i Nur Külliyyatında peygamberlerin hem kıssaları, hem de mucizeleri ayrıntılı bir şekilde anlatılmamıştır. Bu mucizelerle ilgili ayetlerin işaretlerinden, günümüz ilminin son sınırının vurgulandığı, o konuda ilmi çalışmalarına teşvik yapıldığı görülmektedir. Örneğin, Musa (as)'nın mucizesiyle yeraltı zenginliklerinden faydalanmanın mümkün olduğu nazara veriliyor. Bu kaynaklara ulaşmak için, bir aletle su, petrol ve doğalgaz çıkarılabileceği ifade ediliyor. Süleyman (as)'ın teshir-i hava mucizesiyle havada uçmanın mümkün olduğu nazara veriliyor. Bu seviyeye yükselmek için, insanların ilmi çaba gösterilerek o imkânlardan istifade edilebileceği belirtiliyor. Yine Süleyman (as)'ın eşyayı nakletme mucizesiyle, beşerin ses ve suretlerin iletilmesinin çok ilerisindeki sınırına (ışınlama sistemi gibi) işaret ediyor ve insanları bu konuda araştırmalar, bilimsel çalışmalar ve keşifler yapılması teşvik ediliyor.

KAYNAKÇA

- Sealebi, Ebu Zeyd Abdurrahman bin Muhammet bin Mahluf, (ö:875), el- Cevahirü'l- Hisan fi tefsiri'l- Kur'an, Tahk: eş- Şeyh Muhammet Ali Me'vad eş- Şeyh Adil Ahmet Abdülmevcud, 1. Baskı, Daru İhyai't- Turasi'l- Arabi, Beyrut, 1418.
- eş- Şevkani, Muhammet bin Ali bin Muhammet bin Abdullah, (ö.H1250), Fethü'l- Kadir, 1. Baskı, Daru İbn Kesir, dımışk, 1414.
- Harman, Ömer Faruk, Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi, DİA, Ankara, 2000.
- Mazhari, Muhammet Senaullah, Tefsirü'l- Mazhari, Tahk. Gulamu'n- Nebi et- Tunusi, Mektebetü'r- Reşidat, Pakistan, trs.
- Şihabuddin Muhammet bin Abdullah el- Hüseyin, Ö:H1270, Ruhü'l- Meani fi tefsiri'l- Kur'ân'i'l- Azim ve's- Seb'a'l- Mesani, Tahk: Ali Abdülbari Atiyyeti, 1. Baskı, Darül kütübi'l- İlmiyye, Beyrut, H.1215
- İsmail Hakkı bin Mustafa el- İstanbuli el- Hanefi el- Halveti Mevla ebü'l- Fida, Ö.H.1127, Ruhü'l- Beyan, Darül fikir, Beyrut, Trs.
- Tantavi, Muhammet, et-Tefsirü'l-Vasît li'l-Kur'ani'l-Kerim, 1. Baskı, Darü'n- Nehdatı, Kahire,1998.
- El-Kasımi, Muhammet Cemaluddin bin Muhammet Said bin Kasım el-Hallak, Mehasinü't- Te'vil, Tahk: Muhammed Basıl Uyunu's- Sud, Darü'l- Kitabi'l- İlmiyye, 1. Baskı, Beyrut, H.1418.
- Yağır, Mehmet Yusuf, D.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Ekim 2015, s.1-15.
- Hazin, Alauddin Ali bin Muhammet bin İbrahim bin Ömer Ebu Hasan, Lübabü't- Te'vil fi maani't- Tenzil, Tahkik: Muhammet Ali Şahin, 1. Baskı, Darü'l- Kütübi'l- İlmiyyeti, Beyrut, H.1415.
- Meraği, Ahmet bin Mustafa, (ö:1317) Tefsirü'l- Meraği, Şirketu mektebeti ve Matbaati Mustafa elbabı,el- Halebi ve evladihi, 1. Baskı, Mısır, 1365/1946.
- Kutup, Seyit Hüseyin eş- Şaribi, (ö:1385), Fi Zilali'l- Kur'an, 17. Baskı, Darü'ş- Şüruk, Beyrut, 1412.

- eş- Şenkıti, Muhammed el- Emin bin Muhammed el- Muhtar bin Abdülkadir, (ö:1393), ed- Devaü'l- Beyan fi İzahı'l- Kur'an bi'l- Kur'an, Darü'l- Fıkr li't- Tibai ve'n- Neşri ve't- Tevzîi , Beyrut, 1415/1995.
- Kevari, Kamiletü bint Muhammed bin Casim bin Ali, 1. Baskı, Daru bin Hazm, 2008.
- Sabuni, Muhammed Ali, Safvetü't- Tefasir, 1. Baskı, Darü's- Sabuni li't- Tibaati ve'n- Neşri ve't- Tvzîi, 1. Baskı, Kahire, 1417/1997.
- Kurtubi, ebu Abdillâh Muhammed bin Ahmed bin Ebubekir bin Fereh el- Ensari, Şemsettin, (ö:671), Camiu'l- Ahkami'l- Kur'an, Tahk: Ahmet el- Berduni- İbrahim Atfîş, 2. Baskı, Darü'l- Kütübi'l- Mısır, Kahire, 1384/1964
- Begavi, ebu Muhammed Hüseyin bin Mesud bin Muhammed bin Ferra (ö.510), Mealimü't- Tenzil fi Tefsiri'l- Kur'an- Tefsirü'l- Begavi, Tahk: Abdurrezak Mehdi, 1. Baskı, Daru'l- İhyai't- Turasi'l- Arabi, Beyrut.
- Razi ib ebi Hatem, ebu Muhammed bin Abdurrahman bin Muhammed bin İdris bin Munzır, et-Temimi, Tefsirü'l-Kur'ani'l- Azim li ibni Ebi Hatem, (ö:327) Tahk: Es'ad bin Muhammed et-Tayyib, 2. Baskı, Mektebetü Nezzar Mustafa el- Baz, Suudi, 1419
- Süyûtî, ed-Dürrü'l- Mensur, Abdurrahman bin ebi Bekir Celâlettin, Ö.911, Darü'l- Fıkr, Beyrut, trs.
- Ebu Hayyan, Bahrü'l- Muhit fi't- Tefsir, Ebu Hayyan Muhammed bin Yusuf bin Ali bin Yusuf bin Hayyan Esirüddin el- Endülüsi, Ö.H.745, Tahk: Sıdkı Muhammed Cemil, Darü'l- Fikir, H.1420- Beyrut.
- Cevzi, Cemalüddin ebü'l- Ferec Abdurrahman bin Ali bin Muhammed, (ö:597),Tefsirü'l- Kur'ani'l- Kerim (cevzi), Tahk: Abdurrezak Mehdi, 1. Baskı, Darü'l- Kitabı'l- Arabi, Beyrut, 1422.
- Nurs, Said, Sözlere, Envar Neşriyet, 6. Baskı, İstanbul, 2006.
- Bulut, Halil İbrahim, Türkiye Diyanet Ansiklopedisi, DİA, mucize mad. Ankara, 2005.
- Buhari, Muhammed bin İsmail ebu Abdillâh, Sahih Buhari, el- Camiu'l- Müsnedi's-Sahih el- Muhtasar, Tahk: Muhammed Züheyr bin Nasır, Daru't- Tav'i'n- Necat, 1. baskı, 1422.
- Cerrahoğlu, İsmail, Tefsir Usulü, DİB Yayınları, İstanbul, 2013
- Ebubekir Beyhaki, Ahmet bin Hüseyin bin Ali bin Musa el- Horosani, Ö:H.458, el- Esmâ ve's- Sıfat, Tahk: Abdullah bin Muhammed el- Haşidi, Mektebetü's- Sevadi, 1. Baskı, Cidde, H.1413- M.1993
- Nursi, Said, İşârâtü'l- İ'caz, Envar Neşriyat, İstanbul, 2013.
- Özgel, İshak, 2015, Çağdaş Tefsir Yönelişleri Açısından Bediuzzaman Said Nursi'nin Tefsir Yöntemi, (Şuhûdi Tefsir), Ekev Akademi Dergisi, S. 61.
- Nursi, Said, Tarihçe-i Hayatı, Envar Neşriyat, İstanbul, 2013.
- Nursi, said, İşârâtü'l-İ'caz, Envar Neşriyat, İstanbul-2013.

Öztürk, Mustafa, 2014, Son Dönem Osmanlı'dan Günümüz Türkiyede Kur'an ve Tefsir Çalışmaları, Karadeniz Tek. Üniv. İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.1.

Taberi, Camiu'l- Beyan fi Te'vili'l- Kur'ân, Muhammet bin Cerir bin Yezid bin Kesir Ebu Cafer et- Taberi, Ö.310, Tahkik: Ahmet Muhammet Şakir, 1. Baskı, Müessesetu't- Tisaleti, H.1420- M.2000.

Râzi, Ebu Abdullah bin Ömer bin Hasan bin Hüseyin Fahrettin, Ö.H.606, Mefatihü'l- Gayb- Tefsiri Kebir, Daru ihyai't- Turasi'l- Arab, 2. Baskı, Beyrut, 1420

Beyzavi, Envarü't- Tenzil ve rsarü't- Te'vil, Nasiruddin Ebu said Abdullah bin Ömer bin Muhammed, eş- Şirâzi, Ö:H.685, Tahk: Muhammed Abdurrahman el- Mara'seli, Daru İhyai't- Turasi'l- Arabi, Birinci Baskı, Beyrut , H.1418.

Ez- Zemaşeri, Keşşaf an Hakaiki Gavamıdı't- Tenzil, Ebu Kasım Mahmud bin Amr bin Ahmet ez- Zemaşeri, Ö: H.538, Üçüncü Baskı, Daru Kitabı'l- Arabi, Beyrut, H.1407.

Nesefi, Abdullah bin Ahmet bin Mahmud Hafizuddin, Medarikü't- Tenzil ve hakaikü't- Te'vil, Tahk: Yusuf Ali Bedyuy, 1. Baskı, Darü'l- Kelimeti't- Tayyib, Beyrut, 1419-1998.

İbn Atiyye, , Ebu Muhammed Abdülhak bin Galib bin Abdurrahman bin Tamam bin Atiyye, Ö: H. 542, el- Muharrirü'l- Veciz fi Tefsiri'l- Kitabi'l- Aziz, Birinci Baskı, Beyrut, H. 1422.

İbn Kesir, Tefsirü'l- Kur'âni'l- Azim, Ebü'l- Fida İsmail bin Ömer bin Kesir el- Kuraşi el- Basri ed-Dımişki, Ö.774, Tefsirü'l- Kur'ani'l- Azim, Tahkik: Sami bin Muhammet Selamet, 2. Baskı, Daru't- Tıybeti li'n- Neşrve't- Tevzi', H.1420- M.1999.

El- Maverdi, Ebu Hasan Ali b. Muhammet b. Habib el-Basri el-Bağdadi, Ö. H.450, En-Nüketu ve'l-Uyun Muhakkik: Abdullah Maksut b. Abdurrahman, Daru Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Tarihsiz.

Ebu İshak Zeccac, İbrahim bin Sırrı bin Sehl, Ö.310, Meani'l- Kur'an ve İ'rabihı, Tahk: Abdülcélil Abduhu Şilbi, 1. Baskı, Alemü'l- Kütüb, Beyrut, 1408/1988

Sa'lebi, Ahmet bin Muhammet bin İbrahim Ebu İshak, Ö.427, el- Keşf ve'l- Beyan an Tefsiri'l- Kur'an, Tahk: el- İmam ebu Muhammed bin Aşur, 1. Baskı, Daru İhyai't- Turasi'l- Arabi, Beyrut, 1422/2002.

el- Vahidi, Ebu Hasan Ali bin Ahmet bin Muhammed bin Ali, el- Veciz fi Tefsiri'l- Kitabi'l- Aziz, Tahk: Safvan Adnan Davud, (ö:468), 1. Baskı, Darü'l- Kelam- Daru's- Şamiyyeti, Dımişk- Beyrut, 1415I, 879.